

BUDAPEST ÉS A VIDÉKI TERÜLETEK FEJLETTSÉGÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

SZÁZADVÉG

SZÁZADVÉG GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.

2021. MÁRCIUS 26.

Az elmúlt évtizedben Magyarország fejletlenebb, úgynevezett konvergencia régióiba jelentős gazdaságfejlesztési forrás érkezett. Ennek fényében érdemes megnézni, hogy hogyan alakult Budapest, illetve az ezt magába foglaló Közép-Magyarországi régió fejlettsége különböző mutatók szerint az ország más részeihez viszonyítva.

Célszerű először megvizsgálni az egyes régiók fejlettségének alakulását európai uniós összehasonlításban. Az egy főre jutó GDP vásárlóerő-paritáson mért értékét (amely a hozzáadott értékek eltéréseiből kiszűri az árszínvonalak különbségét) mutatja a következő táblázat az Európai Unió átlagához viszonyítva.

1. TÁBLÁZAT: AZ EGYES RÉGIÓK VÁSÁRLÓERŐ-PARITÁSON SZÁMÍTOTT EGY FŐRE JUTÓ GDP-JE AZ UNIÓS ÁTLAG ARÁNYÁBAN (EU-27=100)

	2002	2010	2018
Magyarország	60	66	71
Közép-Magyarország	96	108	108
Budapest	123	144	145
Pest	53	57	56
Közép-Dunántúl	53	57	66
Nyugat-Dunántúl	62	67	72
Dél-Dunántúl	44	44	49
Észak-Magyarország	38	39	49
Észak-Alföld	40	42	46
Dél-Alföld	43	44	52

Forrás: Eurostat

A táblázatban látható, hogy az ország összességében 2002 és 2010, valamint 2010 és 2018 között is a fejlettség tekintetében közelebb került az uniós átlaghoz. A vizsgált időszak egészét tekintve minden régió felzárkózást mutatott, ennek üteme azonban nem volt egyenletes. A Budapestet és Pest megyét magában foglaló Közép-Magyarországi régió fejlettsége az uniós átlagot meghaladta, azonban az uniós átlagnál gyorsabb fejlődést csak a 2002 és 2010 közötti időszakban sikerült elérnie, 2010 után a növekedési ütem a régióban megegyezett az uniós átlaggal. Ezen belül a helyzet kettős: Budapest egy főre jutó GDP-je vásárlóerő-paritáson számítva 1,5-

szerese az uniós átlagnak, míg a Pest megyei csak valamivel több, mint a fele. E mögött elsősorban az húzódik meg, hogy sokan járnak be a fővárosba dolgozni Pest megyéből, így az általuk előállított gazdasági teljesítmény Budapesten realizálódik. Fontos azt is kiemelni, hogy Pest megyén belül a különbségek is jelentősek lehetnek: a megye egyes települései kiemelten gazdagok, míg más, főleg a fővárostól távolabb eső területek elmaradottabbak. A 2021-től induló költségvetési ciklusban ezért is választották két részre a Közép-Magyarországi régiót, így az idei évtől már ez a terület is részesülhet érdemben uniós gazdaságfejlesztési forrásokból. Az ország többi régiója szempontjából a 2002 és 2010, valamint a 2010 és 2018 közötti időszak eltérő képet mutat. **Míg 2002 és 2010 között a vidéki (nem Közép-Magyarországi) régiók között csak néhány tudott felzárkózni, és azok is csupán kisebb mértékben, a 2010 és 2018 közötti időszakban minden vidéki régió esetében jelentős felzárkózás történt.** A Közép-Magyarországi régiót mindhárom vizsgált évben Nyugat-Dunántúl követte, amely az egyetlen vidéki régió volt, amely a fejlettség tekintetében az országos átlag felett teljesített.

2. TÁBLÁZAT: NÉHÁNY ORSZÁG, ILLETVE AZOK FŐVÁROSÁT IS TARTALMAZÓ RÉGIÓ VÁSÁRLÓERŐ-PARITÁSON SZÁMÍTOTT EGY FŐRE JUTÓ GDP-JE AZ UNIÓS ÁTLAG ARÁNYÁBAN (EU-27=100)

	2002	2010	2018
Csehország	75	84	91
Prága	154	181	192
Ausztria	129	128	128
Bécs	179	166	150
Lengyelország	49	63	71
Varsó	105	141	156
Románia	30	52	66
Bukarest– Ilfov	62	116	152
Szlovákia	55	76	74
Pozsony	129	188	173

Magyarország	60	66	71
Budapest	123	144	145

Forrás: Eurostat

Az, hogy a főváros vagy a fővárost tartalmazó régió jóval fejlettebb az országos átlagnál, nem magyar sajátosság, így van ez Szlovákia, Románia, Lengyelország, Csehország vagy akár Ausztria esetében is. Az uniós szinten is fejlett Ausztria esetében ez a különbség azonban jóval kisebb. Az egyes országok központi régiójának fejlettségét azonban nincs értelme közvetlenül összehasonlítani, mert ezt nagyban befolyásolja, hogy a fővároson kívül tartalmaz-e más területeket az adott régió, és ha igen, mekkorát, illetve milyen mértékű a belső ingázás a vidéki területekről a főváros irányába. **Érdeemes azonban megjegyezni, hogy míg a 2002 és 2010 közötti időszakban Bécs kivételével minden központi régió esetében az uniós átlagnál nagyobb növekedés történt, és ezt követően már minden központi régió meg is haladta az uniós átlagot, addig ugyanez 2010 és 2018 között Budapesten kívül már a Pozsonyt is magában foglaló régióra sem volt igaz.**

Budapest vidékkel való összevetése esetében érdemes azonban további szempontokat is figyelembe venni. Először vizsgáljuk meg demográfiai szempontból, hogy hogyan alakult a Budapesten, illetve a Közép-Magyarországi régióban élők aránya az ország teljes népeséséhez viszonyítva. Budapest országon belüli lakosságaránya 2002 és 2010 között stagnált, majd 2010 és 2020 között enyhén emelkedett. Ezzel szemben mindkét vizsgált időszakban dinamikus emelkedés tapasztalható a Közép-Magyarországi régió esetében, azaz itt **két párhuzamos jelenség figyelhető meg: a vidékről a fővárosba (központi régióba), illetve a fővárosból az agglomerációba költözés.**

A növekedés legnagyobb részben a 0–14 évesek között jelenik meg, amely a gyermekes családok arányának budapesti, illetve közép-magyarországi növekedéséhez kapcsolódik – ez különösen a közép-magyarországi régióban erőteljes, ahol az arány a 2002-es 24,8 százalékról 2010-re 28,8, majd 2020-ra 31,9 százalékra emelkedett. Ennél némileg mérsékeltebb emelkedés figyelhető meg a 15–64 éves korosztály esetében, itt a budapesti arány 18 év alatt mindössze

0,5 százalékponttal emelkedett, miközben a közép-magyarországi 3,0 százalékponttal lett magasabb.

Csökkenet azonban Budapesten a 65 év feletti korosztály részaránya, míg Közép-Magyarországon a növekedés mérsékeltebb volt, mint a fiatalabb korcsoportoknál. Összességében tehát a demográfiai folyamatok Budapest és a Közép-Magyarországi régió részarányának növekedését mutatják, és ez a növekedés a fiatalabb korosztályokban volt markánsabb. Az agglomeráció népességének erőteljesebb növekedése ugyanakkor azt mutatja, hogy a fővárosban elérhető jobb munkalehetőségeknek lehet meghatározó szerepük a belső vándorlásban.

3. TÁBLÁZAT: A BUDAPESTEN ÉS A KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓBAN ÉLŐK ARÁNYA KORCSOPORTONKÉNT

	2002	2010	2020
Budapest arány – teljes népesség	17,1%	17,2%	17,9%
Közép-Magyarország arány – teljes népesség	27,8%	29,5%	31,2%
Budapest arány – 0–14 év	13,3%	14,8%	16,5%
Közép-Magyarország arány – 0–14 év	24,8%	28,8%	31,9%
Budapest arány – 15–64 év	17,4%	17,2%	17,9%
Közép-Magyarország arány – 15–64 év	28,2%	29,6%	31,2%
Budapest arány – 65 év felett	20,0%	19,3%	18,9%
Közép-Magyarország arány – 65 év felett	29,2%	29,7%	30,6%

Forrás: KSH

Megvizsgálva tehát a GDP-t és a lakosság arányát Budapesten és a Közép-Magyarországi régióban, a következő megállapítások tehetőek:

- + Míg 2010-ben a lakosság 17,2 százaléka lakott Budapesten, addig a bruttó hozzáadott termék 37,8 százaléka keletkezett itt. 2019-re bár a lakosság aránya nőtt, a bruttó hozzáadott érték részaránya 37,0 százalékra csökkent.
- + Míg 2010-ben a teljes lakosság mintegy 30 százaléka élt a Közép-Magyarországi régióban és az itt előállított bruttó hazai termék részaránya 2010-ben 48,6 százalék volt, addig 2019-ben már a népességnövekedés ellenére is csak 47,5 százalékot tett ki.
- + Az egy főre jutó GDP értékét részben az határozza meg, hogy milyen az adott területen élők végzettségi összetétele. Erre a KSH által készített népszámlálásból és mikrocenzusból nyerhetők adatok, így a legfrissebb adat a 2016-os mikrocenzusból származik.

4. TÁBLÁZAT: A 25–64 ÉVES NÉPESSÉG VÉGZETTSÉG SZERINTI ELOSZLÁSA 2016-BAN

	Összesen	Közép-Magyarország	Többi régió
Az általános iskola 8. osztályánál alacsonyabb végzettségű	1,4%	0,7%	1,7%
Az általános iskola 8. osztályát végezte el	14,3%	8,8%	16,8%
Középfokú iskolai érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	26,3%	17,6%	30,2%
Érettségi	32,8%	35,5%	31,6%
Egyetemi, főiskolai végzettségű	25,2%	37,5%	19,6%

Forrás: KSH

A 25–64 évesek végzettség szerinti eloszlása alapján látható, hogy a végzettség struktúrája fontos szerepet tölthet be az egy főre jutó GDP regionális eltéréseiben. A Közép-Magyarországi régióban sokkal magasabb a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (37,5 százalék), mint a többi régióban (19,6 százalék). Ezzel

szemben az ország többi részében magasabb az általános iskolai, valamint a szakiskolai végzettséggel rendelkezők aránya (16,8, illetve 30,2 százalék), mint a Közép-Magyarországi régióban (8,8, illetve 17,6 százalék). Mi következik ebből? Mivel nem arról van szó, hogy vidéken ne lennének egyetemek, vagy hogy a vidéki népesség rosszabb képességekkel rendelkezne, a megoldás a munkahelyekben keresendő: a magasabb hozzáadott értékű, magasabb tudást igénylő munkahelyek nagyobb része a Közép-Magyarországi régióban található. **Vagyis a vidéki régiók felzárkóztatásának kulcsa a képzettségi szint növelése mellett, hogy rendelkezésre álljanak az ezt igénylő munkahelyek is, azaz ne kelljen egy jó állásért a fővárosba költözni.**

A területi különbségek alakulása szempontjából meghatározó az is, hogy az adott területen hogyan alakulnak a foglalkoztatási és munkanélküliségi folyamatok. A következő táblázat mutatja a 2010-es és 2020-as adatokat a 15–64 éves korosztály aktivitási rátájára (aktívak / teljes népesség), foglalkoztatási rátájára (foglalkoztatottak / teljes népesség) és munkanélküliségi rátájára (munkanélküliek / aktívak) vonatkozóan.

5. TÁBLÁZAT: A MUNKANÉLKÜLISÉGI, AZ AKTIVITÁSI ÉS A FOGLALKOZTATÁSI RÁTA A 15–64 ÉVES KOROSZTÁLYBAN (%)

		Munkanélküliségi ráta	Aktivitási ráta	Foglalkoztatási ráta
2010	Budapest	9,2	67,6	61,4
	Pest	8,8	63,5	57,9
	Közép-Magyarország	9,0	65,9	60,0
	Többi régió	12,3	60,3	52,9
	Ország összesen	11,3	61,9	54,9
2020	Budapest	3,4	77,2	74,6
	Pest	3,4	74,3	71,8

	Közép-Magyarország	3,4	76,0	73,4
	Többi régió	4,7	71,4	68,0
	Magyarország	4,3	72,8	69,7

Forrás: KSH

A táblázatból látható, hogy a 2010 és 2020 közötti időszakban a foglalkoztatási és munkanélküliségi adatok is érdemben javultak úgy a Közép-Magyarországi régióban, mint az ország többi részében. **Ezzel párhuzamosan a területi különbségek mérséklődtek, azaz e szempont alapján a vidéki régiók esetében történt felzárkóztatás: míg 2010-ben a közép-magyarországi és a vidéki foglalkoztatási ráta (60,0, illetve 52,9 százalék) között az eltérés 7,1 százalékpont volt, addig 2020-ban már csak 5,4 százalékpont (73,4, illetve 68,0 százalék).** A munkanélküliségi ráták közötti különbség még kisebb lett a vizsgált időszak végére. 2010-ben Közép-Magyarországon a munkanélküliségi ráta 9,0 százalék volt, a többi régióban pedig 12,3 százalék, azaz az eltérés 3,3 százalékpont volt, ezzel szemben a két érték 2020-ra 3,4, illetve 4,7 százalékra csökkent, azaz az eltérés 1,3 százalékpontra mérséklődött.

Érdeemes megvizsgálni azt is, hogy a foglalkoztatottak mely ágazatokban dolgoznak Budapesten és vidéken.

6. TÁBLÁZAT: A FOGLALKOZTATÁS ÁGAZATI ELOSZLÁSA

		Mezőgazdaság	Ipar	Szolgáltatás
2010	Budapest	0,2%	18,0%	81,8%
	Pest	2,2%	29,4%	68,4%
	Közép-Magyarország	1,0%	22,6%	76,4%
	Többi régió	6,3%	34,6%	59,1%
	Magyarország	4,6%	30,7%	64,6%
2020	Budapest	0,5%	15,8%	83,6%
	Pest	2,1%	30,5%	67,4%
	Közép-Magyarország	1,2%	22,0%	76,8%
	Többi régió	6,5%	36,7%	56,9%
	Magyarország	4,7%	31,8%	63,4%

Forrás: KSH

Semmiképpen nem meglepő, hogy a mezőgazdasági foglalkoztatás inkább a vidéki régiókban jellemző – míg Közép-Magyarországon ez az arány 2010-ben 1,0, 2020-ban pedig 1,2 százalék volt, addig a többi régióban 6,3, illetve 6,5 százalék. Szintén a vidéki régiókban magasabb az ipari foglalkoztatás, és ennek aránya ugyancsak nem változott érdemben a két vizsgált év között. Ennek megfelelően 2020-ban Budapesten a foglalkoztatottak 15,8, Közép-Magyarországon 22,0, míg a vidéki régiókban 36,7 százaléka dolgozott az ipar területén. Ezzel szemben a szolgáltatásoknál a sorrend fordított: az egyes értékek rendre 83,6, 76,8, illetve 56,9 százalékot tettek ki. Ez szintén összefüggésben állhat az egy főre jutó GDP-vel, bár mivel az arányok csak kismértékben változtak, a felzárkózás ütemét ez nem magyarázza.

Az egy főre jutó GDP különbségeiből adódóan eltérés lesz az egyes területeken a jövedelmekben is. Egy háztartás jövedelmét azonban nem csak a munkajövedelem határozza meg, ahhoz hozzátartoznak további transzferek, támogatások is.

7. TÁBLÁZAT: AZ EGY FŐRE JUTÓ JÖVEDELEM JÖVEDELEMTÍPUSONKÉNT (FT)

	2010			2019		
	Közép-Magyarország	Budapest	Magyarország	Közép-Magyarország	Budapest	Magyarország
Munkajövedelem összesen	1 013 337	1 131 338	754 649	1 815 707	1 977 569	1 489 999
Ebből:						
munkaviszonyból származó jövedelem	868 146	962 612	650 532	1 622 796	1 756 833	1 319 392
vállalkozásból származó jövedelem	143 975	167 745	103 596	190 163	216 909	168 909
Társadalmi jövedelem összesen	392 681	428 886	376 116	498 757	554 697	476 725
Ebből:						
családdal, gyermekkel kapcsolatos ellátások	55 561	53 435	57 801	74 278	73 980	68 413
munkanélküli ellátások	7 979	6 599	15 128	6 589	7 068	8 852
öregségi ellátások	319 468	356 951	291 008	409 523	464 810	387 484

egyéb szociális ellátások	9 673	11 902	12 179	8 367	8 839	11 975
Egyéb jövedelem összesen	34 736	45 682	25 719	71 070	108 672	39 628
Bruttó jövedelem	1 440 754	1 605 907	1 156 484	2 385 534	2 640 938	2 006 353
Nettó jövedelem	1 155 160	1 278 275	947 775	1 911 248	2 133 366	1 610 692

Forrás: KSH

A jövedelmi különbségek a vizsgált időszakban az egy főre jutó GDP-ben tapasztalható különbségeknél kisebbek voltak, azaz működik egy kiegyenlítő mechanizmus, illetve itt nem jelenik meg az ingázás miatti statisztikai torzítás. A különbségek a két terület között 2010 és 2019 között összességében csökkentek. Míg 2010-ben a budapesti egy főre jutó munkajövedelem az országos átlagnak a 1,5-szerese volt, addig 2019-re ez az arány 1,33-szorosra csökkent. Érdekes kép rajzolódik ki a vállalkozói jövedelmek esetében: míg 2010-ben ezek egy főre jutó értéke 61,9 százalékkal haladta meg az országos átlagot, addig 2019-ben már csak 28,4 százalékkal.

A különbségek ennél kisebbek a társadalmi jövedelmek esetében: 14,0 (2010), illetve 16,4 százalék (2019) Budapest előnye. Ezen belül az egy főre jutó munkanélküliségi ellátás mindkét évben vidéken volt nagyobb, a családdal kapcsolatos ellátások ellenben 2010-ben vidéken, 2019-ben pedig Budapesten voltak magasabbak. Ez utóbbi, ahogy már korábban említettük, a gyermekes családok arányának budapesti növekedéséből fakad. Az öregségi ellátásoknál azonban – adódóan az aktív évek magasabb jövedelméből – a Budapesti érték magasabb 22,7, illetve 20,0 százalékkal a két vizsgált évben.

Össességében az egy főre eső bruttó és a nettó jövedelmek tekintetében Budapest előnye bár továbbra is érezhető, de minimálisan csökkent a 2010 és 2019 közötti időszakban: 1,39-

szeresről 1,32-szeresre, illetve 1,35-szörösről 1,32-szeresre. A különbség csökkenése a munkajövedelmek közötti eltérés mérséklődéséből adódik, azt a társadalmi jövedelmek közötti eltérés alakulása visszafogta.

A jövedelmek kapcsán érdemes megvizsgálni az átlagbéreket is. A következő táblázat mutatja a bruttó és nettó átlagbér alakulását országosan, a Közép-Magyarországi régióban és Budapesten.

8. TÁBLÁZAT: A BRUTTÓ ÉS NETTÓ ÁTLAGBÉR ALAKULÁSA

	2010		2020	
	Bruttó átlagkereset	Nettó átlagkereset	Bruttó átlagkereset	Nettó átlagkereset
Magyarország	202 525	132 604	403 616	268 405
Közép- Magyarország	244 625	153 948	473 765	315 053
Budapest	261 090	162 393	502 614	334 238

Forrás: KSH

Az adatok alapján látható, hogy a területi különbségek Budapest és a vidék vonatkozásában alig változtak 2010 és 2020 között, a bérek emelkedése minden területen jelentős volt. Míg a bruttó átlagbér átlagosan 99,3 százalékkal emelkedett országosan, addig ez a mérték Közép-Magyarországon 93,7, Budapesten pedig 92,5 százalék volt, azaz a bruttó jövedelmi különbség minimálisan csökkent. Ezzel szemben a nettó átlagkeresetek esetében a budapesti és közép-magyarországi növekedés volt erőteljesebb (105,8, illetve 104,6 százalék), míg az országos minimálisan alacsonyabb (102,4 százalék).

Mindebből következően a bérelőny sem változott jelentősen: míg Budapesten a bruttó átlagbér 2010-ben 28,9, a nettó pedig 22,5 százalékkal haladta meg az országos átlagot, 2020-ban ez a két arány 24,5 százalékon alakult.

A jövedelemkülönbségekről alkotott képet némileg árnyalja a megélhetéshez szükséges jövedelemösszeg eltérése. Budapesten nemcsak a jövedelmek magasabbak, hanem a megélhetési költségek is. A következő táblázat mutatja ezek értékét 2010-ben és 2019-ben.

9. TÁBLÁZAT: A KÜLÖNBÖZŐ MEGÉLHETÉSI SZINTEKHEZ TARTOZÓ
JÖVEDELEMÖSSZEG (EFT/FŐ/HÓ)

2010	Magyarország	Közép- Magyarorszá g	Budapes t	KMO / országó s	BP / országó s
Nagyon szűkös	59,2	68,4	76,4	1,16	1,29
Szűkös	77,4	89,4	97,4	1,16	1,26
Átlagos	102,8	120,6	128,8	1,17	1,25
Jó	137,7	166,1	176,2	1,21	1,28
Nagyon jó	187,9	234,2	248,6	1,25	1,32
2019					
Nagyon szűkös	75,1	82,9	88,0	1,10	1,17
Szűkös	98,6	110,5	118,7	1,12	1,20
Átlagos	136,2	154,1	164,6	1,13	1,21
Jó	187,3	216,2	234,0	1,15	1,25
Nagyon jó	280,4	362,3	417,1	1,29	1,49

Forrás: KSH

A táblázatból látható, hogy míg a Közép-Magyarországi régióban megélhetési szinttől függően a költség 2010-ben az országos átlagot 16–25 százalékkal haladta meg, addig ez az eltérés 2019-re 10–29 százalékra nőtt. Ugyanezek az eltérések Budapesten 2010-ben még 25 és 32 százalék között alakultak, azonban 2019-re az olló jobban kinyílt, és míg a legszerényebb megélhetési szintnél a különbség mindössze 17 százalék volt, a legmagasabb megélhetési szintnél már 49 százalék. Azaz bár Budapesten és a Közép-Magyarországi régióban érdemi bérelőny van, de a megélhetési költségek is ennyivel magasabbak.

A jelentősen magasabb fővárosi megélhetési költségeknek lényeges összetevője a lakhatás, Budapesten a lakások árai sokkal magasabbak, mint a vidéki városokban, illetve községekben, és gyorsabban is növekednek – amint ezt a következő táblázat is mutatja az MNB adatai alapján.

10. TÁBLÁZAT: LAKÁSÁRINDEX, ILLETVE NÉGYZETMÉTERÁR

	Budapest	Városok	Községek
Lakásárindex, 2020Q2 (2010=100)	253,3	185,8	136,3
Medián négyzetméter-ár 2020Q2, ezer Ft	591	204	71

Forrás: MNB

2020. második negyedévében a medián négyzetméterár Budapesten 591 ezer forint volt, a városokban ennek nagyjából a harmada, míg a községekben valamivel több, mint a tizede. A lakásárindex azt mutatja, hogy Budapesten a lakások árai 10 év alatt jelentősen, mintegy két és félszeresükre emelkedtek, míg a városokban a növekedés ennél kisebb, 85,8 százalékos volt, a községekben pedig csupán 36,3 százalék. Ebben az esetben tehát a budapesti áremelkedés nyomán a különbségek nőttek, a fővárosba költözni szándékozók helyzete jelentősen romlott. Némileg kisebbek a különbségek, ha nem a medián négyzetméterárakat hasonlítjuk össze, hanem az átlagokat. Ekkor a községekben a fővárosi ár 19,9 százaléka az átlagos ár, a városokban 38,2 százalék, a megyeszékhelyeken pedig 50,2 százalék.

A gazdasági fejlődés szempontjából két további mutatót érdemes vizsgálni: a beruházások alakulását, illetve a kutatás-fejlesztési ráfordításokat.

11. TÁBLÁZAT: A BERUHÁZÁSOK TELJESÍTMÉNYÉRTÉKE (MILLIÓ FORINT) ÉS ARÁNYA

Területi egység	Beruházás összesen	Ebből:		Beruházás összesen	Ebből:	
		épületek és egyéb építmények	gépek, berendezések, járművek		épületek és egyéb építmények	gépek, berendezések, járművek
	2010			2019		
Budapest	1 159 569	565 789	592 830	2 198 991	1 126 529	1 069 947
Közép- Magyarország	1 523 114	774 664	744 428	3 192 915	1 699 906	1 487 129
Ország összesen	3 816 402	1 978 167	1 788 416	8 551 790	4 431 553	4 057 189
Budapest aránya	30,4%	28,6%	33,1%	25,7%	25,4%	26,4%
Közép- Magyarország aránya	39,9%	39,2%	41,6%	37,3%	38,4%	36,7%

Forrás: KSH

Amint a korábbiakban láttuk, a lakosság 17–18 százaléka él Budapesten, míg mintegy 30 százaléka a Közép-Magyarországi régióban. Ezzel szemben a hozzáadott érték 37–38 százaléka kapcsolódott a fővároshoz és 47–49 százaléka a központi régióhoz. A beruházások volumene esetében a helyzet e két mutató között van: 2010-ben a beruházások 30,4 százaléka koncentrált Budapestre, míg 39,9 százaléka a Közép-Magyarországi régióra. Ez az arány azonban 2019-re 26,4, illetve 36,7 százalékra csökkent. A vidéki beruházások arányának növekedése szintén a területi különbségek csökkenése irányába hat. Ugyanakkor az sem mindegy, hogy ezek a beruházások miként hasznosulnak, mekkora hozzáadottérték-, illetve foglalkoztatás-növekedést idéznek elő.

A kutatás-fejlesztési kiadások nagysága meghatározó a hozzáadott érték szempontjából: a magasabb kutatás-fejlesztési ráfordítás egyrészt kedvezőbb helyet jelent az értékláncon belül, másrészt az adott termék vagy szolgáltatás versenyképesebbé válásához vezet. A kutatás-fejlesztés GDP-n belüli részesedését mutatja a következő táblázat.

12. TÁBLÁZAT: A K+F RÁFORDÍTÁSOK A GDP ARÁNYÁBAN (SZÁZALÉK)

	2010	2018
Budapest	1,83	2,53
Közép-Magyarország	1,53	2,18
Összesen	1,14	1,51

Forrás: KSH

A kutatás-fejlesztés tekintetében 2010 és 2018 között Magyarországon, a Közép-Magyarországi régióban és Budapesten is érdemi növekedés történt. Ugyanakkor ennek mértéke Budapesten számottevően meghaladta az országos változásét. Összességében tehát nemcsak, hogy fennmaradt, hanem kismértékben még nőtt is a főváros súlya a vizsgált időszakban a kutatás-fejlesztési ráfordítások tekintetében.

Az ország fejlődéséhez egyaránt szükséges Budapest és a vidék fejlesztése. Amint láttuk, az elmúlt időszakban a fejlesztések nyomán a két terület közötti különbség csökkent, a vidéki területek gyorsabban fejlődtek, mint a főváros. A főváros esetében szükség van a gazdasági támogatások növelésére és az élhetőség fokozására (pl. egészségügy, közlekedés, lakhatás), míg a vidéki területek esetében növelni kell a komplexebb, magasabb hozzáadott értékű munkahelyek arányát, amely elősegítheti a fiatalok, illetve a magasabban képzettek helyben maradását.